

41
I. N. J.
DISSERTATIO THEOLOGICA,
DE
**VI ET EFFICACIA
VERBI DIVINI,**

Quam

Consent. Max. Vener. Facult. Theolog.

In Reg. Acad. Aboënsi,

Sub MODERAMINE

D:^N JACOBI GADOLIN,

S. S. Theol. DOCT. & PROFESS. Reg. & Ord.

Nec non Reg. Acad. Scient. Svec. MEMBRI,

AUCTOR

JOHANNES SELEEN,

V. Lector Schol. Cathed., & Theol. Docens,

Publicæ Disquisitioni subjecit,

In Audit. Superiori Die XV. Aprilis, Anni MDCCLXIX.

Tempore ante meridiem solito.

ABOÆ,

Impressit JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL.

PRÆFATIO.

Magnum est bonitatis & misericordiæ divinæ documentum erga genus humanum in miseriam lapsum, quod eidem in tenebris erranti & ad interitum properanti, verbum suum tanquam lucernam pedibus nostris & lucem in semitis nostris, benignissime largitus sit. Ex eo enim, non solum veram rationem lapsus corruptionisque & miseræ inde ortæ percipimus, verum etiam quæ pacis, reconciliationis & restitutionis consilia Ipse quoad nos iniverit. Quis ergo cogitabit, illud ceu depositum cœleste & pretiosum thesaurum ab omnibus non sancte æstimari? Ast contrarium pro dolor! docet experientia. Ut enim de iis, qui illud usque adeo negligunt, ut ne quidem de eo quærere studuerint, nihil jam dicamus, dantur quoque, qui nulla non ratione illud contemnere, vel errorum defectuumque arguere ausi sunt. Sic Alii illud totum, quod jam in Sacris Pandectis continetur, injuste invadunt; Alii hanc illamve ejus proprietatem dubiam reddere, vel prorsus impugnare conati sunt. Et quemadmodum inter cæteras ejus proprietates eminet ipsa *Vis & Efficacia ejus singularis & divina*, ita neque defuerunt, qui eam haud uno modo infestare adgressi sunt. Alii enim vix aliam, quam quæ verbo cuicunque humano communis est, illi concedunt; Alii vero, qui aliquanto majorem largiri videntur, nihilo tamen minus perversè de
ca

ea sentiunt, inconvenienter eam interpretantur; sicque haud parum veritati & dignitati ejus detrahunt. Neque vero hoc malum olim tantum, vel antehac compertum est, sed nostro adhuc ævo proh dolor! existit. Sicut autem veritati cœlesti nunquam defuere hostes & adversarii, ita neque laus sit DEo! qui illis fortiter se opposuere, hostesque veritatis vîtricibus armis feliciter repulerunt; Quamquam hi etjam postea se erigere bellumque renovare conati sunt. Hinc neque unquam securis nobis esse licet, sed potius semper vigilias agere, armaque alacriter capere debemus. Nos quidem, missis jam cæteris, quæ huc pertinere possent, ipsam *Vim & Efficaciam verbi divini*, paucis, quantum vires pro occasione, permiserint, exponere & defendere b. c. DEo constituimus. Sicut autem animus conatusque noster in hoc innoxius est, ita etjam tuam, L. B., æquam interpretationem, qua par est modestia, expetimus certoque speramus.

§. I.

Per verbum DEi revelatum, intelligimus ipsos conceptus mentis divine, prout nobis per certa signa sunt patefacti. Signa vero, quæ verbum proprie sic dictum efficiunt, sunt imprimis duplicia, nim: vel Sonus articulatus s. viva vox, vel certis characteribus s. literis exarata vocabula, quæ visu percepta atque intellecta, ideas in mente excitant; adeoque haud secus ac viva vox, certum produciunt sensum. Verbum ergo hoc, priori respectu & sensu strictiori dici potest *νεοφωτισμὸν* s. *Prolatitium*; P-

teriori vero, *γραπτόν* f. *scriptum*. Hoc verbum porro sumi solet vel *Materialiter*, quatenus videlicet ipsæ literæ, verba & Libri in se spectantur, quæ quidem sunt vehicula Sensus *θεοπνεύματος*; Vel etiam *Formaliter*, pro ipsis conceptibus mentis divinæ, sine respectu modi vel mediorum manifestationis; Vel denique *Complexæ*, prout tam Sensum laudatum, quam media vel signa quibus manifestatur, simul completur. Cum autem verbo DEi *Vim* & *Efficaciam divinam* adsignamus, facile intelligitur, illud neutiquam *Materialiter* sumi; Superstitiosum enim esset, rebus materialibus virtutem divinam adscribere; Sed sumitur tum *Formaliter*, quatenus ipsum conceptum mentis divinæ, vel Sensum *θεοπνεύματος* designat; hic namque Sensus, est ipsa essentia verbi divini.

§. II.

His præmissis, proximum est ut *vim*, quam verbo DEi adjudicamus, declaremus. *Vis* generatim consistit in continuo agendi conatu, vel nisu ad agendum; ideoque rationem sufficientem actionis ipsiusque effectus in se continet. Per vim ergo verbi divini, intelligimus illam ejus adfectionem, quæ, ex ordinatione Auctoris summi, continue nititur agere; adeoque per se aptum est ad effectus intentos in hominibus producendos.

§. III.

Quod autem verbo divino talis *Vis* & *Efficacia*, qualem descripsimus, vere competat, satis patet tam ex perfectionibus divinis, quam ex ipsa conditione hujus Verbi. Auctor ejus DEus, non solum in se
sum.

summa & infinita gaudet potentia, sed etiam vi bonitatis & sapientiæ suæ immensæ, ordinavit verbum suum in verum salutis nostræ procurandæ medium; Adeoque non potuit non illud tanta instruere vi & *Efficacia*, quanta ad finem ejus requirebatur. Ipsum autem verbum hoc, non esset nobis verum medium salutis, nisi virtute divina singulari gauderet. Habet verbum hoc ipsum Spiritum Sanctum semper & necessario secum unitum, qui quidem non potest non vim & operationem suam per illud exserere. Hinc etiam dicitur illud *πνεῦμα καὶ ζωὴ*, Joh. VI: 63. *Δύναμις τὰ θεῶν*. Rom. I: 16. & qui verbo huic resistunt, ipsi Spiritui Sancto resistere dicuntur, Act. VI: 10. VII: 51. Evincitur itaque virtus verbi divini quoque ex certissimis satisque emphaticis testimoniis Ipsius Spiritus Sancti Ps. XIX: 8. sq. XXIX: 3. sq. Es. LV: 10, 11. Jer. XXIII: 29. Joh. VI: 63. Act. XIX: 20. Rom. I: 16. I Cor. II: 4. 2 Cor. II: 15, 16. I Pet. I: 23. Ebr. IV: 12. & quæ sunt alia longe plurima. Porro convincimur de vera virtute hujus verbi exinde, quod ab Ipso Auctore ejus veracissimo comparatur cum rebus longe efficacissimis, in quibus sua natura inest interna quædam vis operandi; Quales quidem sunt *Semen* Luc. VIII: 11. I Pet. I: 23. *Ignis* Jer. XXIII: 29. *Cibus & alimentum* I Cor. III: 2. Ebr. V: 12. *Lumen* 2 Pet. I: 19. *Pluvia, ros & nix* Esa. LV: 10, 11. Itemque rebus, quæ in ipso usu vim singularem exserunt: utpote *Malleo* Jer. XXIII: 29. *Gladio* Eph. VI: 17. Imo *gladio ancipite* Ebr. IV: 12. & quæ sunt aliæ ejusmodi. *Uterius elucet virtus & Efficacia*

hujus Verbi, ex singularibus & admirandis effectibus, qui illi ab Ipso Auctore ejus adsignantur: Quales quidem sunt ipsa *Vocatio hominum ad veram Ecclesiam* 2 Tim. I: 9, 10, 11. *Illuminatio eorum* 2 Pet. I: 19. *Conversio illorum ad DEum*. Jer. XXIII: 22. *Regeneratio* 1 Pet. I: 21. *Justificatio* 2 Cor. III: 9. V: 12. *Renovatio* & *Sanctificatio* Joh. XVII: 17. *Conservatio in Statu gratiae* Psal. CXIX: 11. Et denique *actualis eorum Salvatio*, Jac. I: 21. Quum vero hujusmodi operationes & effectus tam Spiritui Sancto, quam verbo divino adtribuantur, observandum omnino est, quæ utriusque operandi ratio, & quomodo ista utrique competant; nim; Spiritus Sanctus & verbum hoc, neutiquam sunt *Causæ sociæ*, quæ habeant separatas vires, quibus conjunctis ad effectum concurrant; Sed sunt *Causæ Subordinate*, quia Spiritus Sanctus est *Causa Principalis*, cui virtus divina *originaliter* & *independenter* competit; Verbum autem DEI est *Causa Subordinata*, cui virtus hæc non nisi *communicative* & *dependenter* inest; quippe quum eam a Spiritu Sancto, intime secum unito & semper per illud operante habeat. Denique *vim* & *Efficaciam verbi divini* testantur varia luculenta ejus specimina, quæ in his illisve hominibus sub ejus lectione vel auditione comperta sunt. Sic constat de *Homine Æthiope*, quod cum legisset Prophetiam de Christo, atque accedente orali informatione, percepisset Sensum *Θεογνωστον*, ex tempore ad fidem Christianam sit conversus, Act. VIII. Pariter etiam contigisse notum est *Auditoribus Apostoli Petri*; Qui dum in maximo

ximo cœtu audirent verbum DEi ab ipso prædicari, non solum mox efficacem compunctionem cordis exinde senserunt, verum etiam re ipsa ad DEum conversi Ecclesiæque Christianæ inserti sunt, Act. II: Hisce, addi potest communis experientia virtutis verbi hujus. Non enim nobis persuademus, ullum esse hominem, qui sub lectione vel auditione verbi DEi, divinam ejus virtutem, licet dissimilem, non senserit; Aut enim est odor mortis ad mortem, aut odor vitæ ad vitam. 2 Cor. II: 15, 16.

§. IV.

Cum vero sic *vim & efficaciam* singularem verbo divino vere competere demonstravimus, necessum est, ut jam in ipsam quoque naturam & qualitatem virtutis ejus paucis inquiramus. Quod ergo *vis* ejus non humana, sed vere divina censenda sit, ex dictis facile intelligitur. *Vis* enim humana dicitur, quæ hominibus eorumque verbis & actionibus competit, modo his conveniente operatur, & ex effectibus ut talis agnoscitur. *Vis* autem divina e contrario est, quæ a DEo est & dependet, modo Ei conveniente se exferit, effectusque origini correspondentes producit. Jam vero verbum DEi neque ab hominibus est, sed a DEo, qui verus & unicus ejus est Auctor; ideoque a nullo alio quam ipso, vim suam habere potest; Deinde neque modo debili vago ac incerto, verbis humanis conveniente, sed potius supernaturali & divino operatur; Quippe quum ipsum Spiritum Sanctum semper secum unitum habeat, qui quidem non potest non il-

livim constantem addere; Quapropter etjam in S:a S:a laudatur ut צרופ־יהוה 2 Sam. XXII: 31. ut קול־יהוה Ps. XXIX: 4. ut דבר־יהוה 1 Reg. II: 27. & operatio hujus verbi dicitur operatio divina, Marc. XVI: 20. Luc. XXI: 15. Act. VI: 10. 2 Thess. II: 5, 13. Effectus denique, quos producit verbum DEi, tales sunt, ut a vi finita, quæ hominibus eorumque verbis competit, nunquam exspectari possint; quemadmodum ex illis, quæ in §. præced. allata sunt, satis perspicitur. Hinc etjam Apostolus verbum hoc, a quovis verbo humano sollicitè distingvit, & vere divinum esse adferit 1 Cor. II: 4, 5. 1 Thess. II: 13.

§. V.

Potentia Subjectiva dicitur principium agendi, quod inhaeret Subjecto vere ac realiter. Potentia autem Objectiva vocatur principium agendi, quod non quidem repugnat Subjecto, sive quod in Subjecto non quidem habet contradictionem ad esse, verum tamen Subjecto isti vere ac realiter non inhaeret. Sic ἐξμᾶται λόγοι non sua natura possident vim demonstrandi itinera viatoribus transeuntibus, sed ex recepta consuetudine & velut pacto quodam inter homines inito factum est, quod juvante imaginatione & memoria, significandi potentiam objectivam hanc habeant. Idem dicendum est de verbis, si eorum materiam spectes, quod quilibet facile largitur. Hinc sequitur, etjam verbum divinum Materialiter consideratum, habere Potentiam Objectivam. Ast quoad Formam spectatum, habet hoc insuper Potentiam Subjectivam, Neque enim verbum hoc instar objecti vel

vel Signi cujusdam externi, indicat tantum vel ostendit hominibus rem signatam h. e. mentem, voluntatem & consilium DEI de credendis & agendis, sed simul quoque *vi singulari* instructum est, tam *veram eorum perceptionem*, quam *actualement executionem* in hominibus excitandi ac efficiendi, & ista quoque *revera* operatur. Neque enim sufficit hominibus *intime* corruptis, hæc ipsa velut externe & e longinquo indicari & proponi; Quippe quum in illis jam a se & in se spectatis nulla detur ejusmodi capacitas & aptitudo ad ista percipienda & exsequenda, quæ ad finem intentum hic sufficeret. Sunt enim hi jam a se, non solum quoad *Intellectum* in rebus spiritualibus cæci, ignorantes, præjudiciis occupati, sicque per omnia errantes Eph. IV: 18. Rom. III: 11. seqq.; Quoad *Voluntatem* ab omni bono morali averſi & ad contraria mala toti propendentes: *Adfectibus inordinatis* turbati; Adeoque velut interno impulsu ad mala quævis ruentes Gen. VIII: 21. Rom. VII: 7. VII: 14. seqq. III: 12. Quis ergo ab his, ut talibus, expectare posset, ut a se res antea incognitas, rationi inevidentes, imo carni & sanguini ingratas, vel rite percipere, vel prout par esset, exsequi studerent? Annon potius requiritur, ut ipsum verbum eas proponens, non solum *Vim & Efficaciam*, quæ hic requiritur, *necessario in se contineat*, sed etiam eam *in hominibus*, quibus proponitur, *ita exserat*, ut per eam ad veram illarum *perceptionem* atque *executionem* pervenire possint; Inprimis quum finis ab Auctore ejus hic intentus cæteroquin nunquam

ab illo obtineri posset. Hinc etiam verbum DEi dicitur in se: קול יהוה בחרר: Psal. XXIX: 4. & דבר מצליח Esai. LV: 11. dicitur זֶנֶן וְהָאֵל Ενεργης Ebr. IV: 12. Ενεργῶν in πνεύματι. 1. Thess. II: 13. imo Δυναμῶν τοῦ πνεύματος Jac. I: 21.

§. VI.

Vis quæ moraliter, h. e. certis motivis naturæ hominum morali convenienter se exserit, *Moralis* dicitur. Hinc ergo mox patet, *Vim verbi divini* quoque *Moralem* esse, quatenus eo modo operatur. Disceptatum vero est de eo: Utrum hæc *Vis* verbi divini sit *mere Moralis*, An vero simul magis quid involvat & *supramoralis* sit. Cum vero *Vis mere Moralis*, præter argumentorum *Moralium* s. *Motivorum* propositionem, nihil efficit, neque ad effectum producendum quidquam insuper conducit, facile patet, eam non nisi in rebus humanis s. quæ in viribus hominum semper sunt positæ, sufficere; neutiquam vero in rebus supernaturalibus & divinis, quæ ab hominibus ipsis neque rite percipi nedum effici possunt; Sed requiritur omnino in his *Vis* quæ illam antecellit, adeoque singulari quodam & supernaturali influxu ad ipsum effectum producendum concurrat, impedimenta in se haud insuperabilia removet, aptitudinemque ad percipiendum & efficiendum simul confert; Atque sic veram & sufficientem effectus producendi rationem in se continet. Probatur autem hæc ipsa *Vis verbi divini* vel exinde, quod illud nunquam sit, vel existere possit sine Spiritu Sancto, qui semper cum illo unitus est, & virtutem suam per

per illud operando exserit, id quod in casu opposito poni non posset. *Deinde*, licet in verbo divino ejusmodi Moralia persuadendi & commovendi principia adhibeantur, tantum tamen abest, ut *Vis* ejus propterea *mere Moralis* censenda sit, ut potius veritas sua nihilo minus constet *Canon* isti antiquo: *Unius positio, non est alterius exclusio*. Porro, posita *Vi* verbi hujus *mere Morali*, necessario quoque ponenda esset in hominibus ejusmodi aptitudo & capacitas, ut a se ipsis possent non solum ad adtentam & devotam ejus usurpationem se adplicare, verum ejus *Sensum* ubique percipere, adeoque etiam singularem adsensum illi præbere: Sed etiam postea verè & constanter illi adhærere, totos se ad normam ejus componere, sicque omnia ejus dictamina actu observare & exsequi; Quæ tamen conditionem viresque hominum quales nunc sunt, longe transcendunt; Inprimis quum inter *Facultatem* eorum *cognoscendi* naturalem & corruptam, & *Objecta Supernaturalia*, non solum nulla detur proportio, sed multa quoque maximeque adsint impedimenta, quæ tam justam eorum cognitionem & assensum, quam adprobationem & executionem reprimunt, prout supra jam ostendimus. *Accedit*, quod omnis *Vis Morallyter agens*, necessario requirat justum tempus & ordinem successivum, antequam se exserere possit: Adeo ut ex verbi usurpatione oriatur primum *sufficiens* rei propositæ *cognitio*, ex *cognitione* certa *convictio*, ex *convictione* firmus *assensus*, ex *assensu* vero *commotio voluntatis ad adperitum vel aversionem*;

Quocirca superanda simul sunt valida illa impedimenta, quæ ab hostibus Spiritualibus magno numero offeruntur atque opponuntur piis, per verbum divinum excitatis conatibus, si tandem sequetur effectus salutaris. Sed prostant varia exempla, in quibus magis subitanea *Vis verbi divini* elucet, quam per longas mere Moralium persuasionum moras videtur fuisse possibilis; Conf. Exempla, Jon. III: 4, 5. Math. IX: 9. Act. II: 37. IV: 4. VIII: 35. seq. X: 44. XVI: 14. Imo, quæ & quanta sit differentia inter *Vim verbi mere Moralem*, & quæ eam transcendit *Supramoralem*, optime declararunt Samaritani, qui svasa mulieris contribulis, accedentes ad Jesum & audientes verbum ejus, expresse testati sunt se credere in Illum, non propter verba mulieris: hæc namque *vim mere Moralem* habuerant; Sed propter verba ipsius Salvatoris, utpote quæ *vim excellentiorem & effectivam* continebant, Joh. IV: 41, 42. Præterea, assumpta *vi verbi mere Morali*, nulla esset differentia inter verbum humanum & divinum, quatenus utrumque æqualem haberet *Vim & Efficaciam*; Cum tamen, ut cætera taceamus, ex verbo humano oritur tantum *Convictio & fides humana s. historica*, ex verbo autem divino *Convictio & fides divina ac salvifica*. Joh. XX: 31. Hinc etjam dicitur hoc verbum תורה חמישה עשר נאמנה מפי שכינת ה' פתח: פקידים ישרים משמחו לב מצוה ברה מאירת עינים: Psal. XIX: 8, 9. Denique etjam ipse Apostolus *Vim verbi mere Moralem* aperte distinguit a *vi* ejus *Supramorali*, illamque ut insufficientem rejicit

rejecit, hanc vero ut genuinam verbo divino adfi-
gnat. 1 Cor. II: 4, 5. 1 Theffl 1: 5, II, 4, 5, 13.

§. VII.

Vis, quæ certum agendi ordinem, certamve con-
ditionem in operando respicit & ad illa adirin-
gitur, *Ordinata* adpellatur; Quæ vero præter vel su-
pra omnem ordinem conditionemve est, nec quid-
quam postulat præter absolutam possibilitatem, *Ab-
soluta* audit. *Vis* ergo verbi divini non est *Absolu-
ta* sed *Ordinata*. Cum enim verbum hoc sit verum
Salutis medium a DEo constitutum, DEUS autem I-
pse in negotio Salutis secundum Potentiam suam Ab-
solutam non agat, neque agere possit: Sequitur quod
neque huic verbo suo *Absolutam Vim* tribuerit; Sed
ut Ipse certum hic respicit ordinem a Se constitu-
tum, certamque hominum conditionem, ita etiam
verbum suum his convenienter *Vim suam* exserere
voluit & decrevit. Hoc ipsum requirunt Summæ E-
jus Perfectiones, quas quidem velut certam Legem neces-
sario observat: Ipsa libertas hominum s. natura eorum
libera, quæ cæteroquin tolleretur; & denique ipse
modus salvandi Creaturis rationalibus conveniens.
Hinc fit, ut verbum hoc, non nisi in certo ordine,
& velut per certos gradus, *Vim suam* exserat, prout
Ipse Auctor ejus id innuit, dicens: הנה נתתי דברי
בפיר: ראה הפקדתיך היום הזה על הציון ועל הממלכות
לנתוש ולנתוץ ולהאביר ולהרוס לבנות ולנשוע:
Jer. I: 9, 10. conf. Act. XXVI: 17, 18. Hoc etiam exem-
plum Marc. IV: 26. seq. & ipsa quoque experientia
satis testantur.

§. VIII.

Quod si *vis aliqua* nullis impedimentis ab agendo effectuque intento producendo detineri vel reprimi potest, *Irresistibilis* dici solet; In casu vero opposito *Resistibilis*. Cum ergo *Vis verbi divini* non sit *Aboluta* sed *Ordinata*, prout in §. præced. demonstravimus, sequitur quod neque *Irresistibilis* sit, Sed omnino *Resistibilis*. Quum enim DEus hoc verbum suum in negotio Salutis adhibens, certam observet Legem, Ordinem, Media eorumque Usus, & Conditionem denique hominum, facile intelligitur, quod sub ipso usu ejus, ex culpa hominum, plurima existere possint *Impedimenta*, & quidem tam *Imperfecta*, quæ vim ejus retardare possunt, quam *Perfecta*, quæ illam prorsus reprimere valent; Adeo ut fructum & effectus intentos producere non possit. Ad *impedimenta imperfecta* referenda est quoque ipsa *corruptio hominum naturalis*, quatenus ea omnibus illis communis est, & revera quidem *Vim verbi divini* reprimere conatur, sed ita tamen, ut ab hac superari possit, & revera quoque superetur; Quippe quum cæteroque in nullo homine ulterius progredi posset, sed necessario in primo gradu subsisteret. In hoc ergo gradu, & respectu hujus impedimenti, ut *Irresistibilis* spectatur. *Quæ vero impedimenta* post illud, ex malitia & morositate existunt, eatenus ut *insuperabilia* considerantur, quod *Vim verbi* jam ita reprimant, ut ulterius se exserere non possit, nisi ista per vires gratiæ, hætenus per verbum collatas, tollantur & removeantur. Atque hinc etiam fit,
ut

ut *Vis verbi divini* diverso respectu & *Resistibilis* & *Irresistibilis* dicatur, Act. VII: 51. coll. cum Cap. VI: 10.

§. IX.

Vis, quæ alicui rei non constanter, sed per certa tantum intervalla competit, vel in his illisve casibus se exserit, *Temporaria* dici potest; Cui proinde opponitur *Vis Constans & Perpetua*. *Vis* ergo verbi divini non utique *Temporaria* est, sed potius *Constans & Perpetua*; Quemadmodum constanter & perpetuo Pater misericordiæ DEUS vult omnes homines notitia veritatis imbuere, atque per fidem verbo innixam salvare. *Accedit*, quod ipse quoque Status hominum talis sit, ut, si modo salvabuntur, nunquam, quamdiu hanc degunt vitam, hoc verbo ejusque *Efficaci operatione* carere possint; Unde sequitur, quod, quia illud in verum & continuum Salutis medium illis ordinatum est, *constanter* quoque *Vim & Efficaciam* suam in illis exserat. Non ergo circa initium tantum Conversionis hominum se prodit, ut Quidam inepte opinati sunt; Sed etjam postea ipsam continuationem, progressum & consummationem ejus *equali operatione* efficit & promovet. Hinc Apostolus satis *emphatice* adfirmat quod DEUS sit non solum ὁ ἐναρξάμενος τοῦ ἔργου αἰαθός in nobis, verum etjam ὁ ἐπιτελεσας αὐτό. Phil. 1:6. Hoc certe non sine verbo, sed per illud operatur & agit. Ideo etjam David ingemuit כִּמְנֵי כִמְרֹתָי נִחִיה וְאֵל תְּבַשְׁשֵׁנִי מִשְׁבְּרִי Pl. CXIX:116

§. X.

Utrum *Vis verbi divini* dicenda sit *Naturalis* an *Supernaturalis*, vel alio quodam termino exprimendum.

menda, inter Theologos quæri solet; Sed ob *Ambiguitatem Vocis* varie ad hoc respondetur. Si videlicet per *Vim Naturalem* ista intelligitur, quæ per ipsam rei constitutionem primam ipsi competit, & consequenter necessario illi inest, nihil obstat quo minus eo respectu *Naturalis* dici possit. Cum enim DEUS primum vellet verbum suum esse, voluit simul quoque illud *Efficax* esse. Quod si vero *Naturale* dicitur, quod a natura rerum creatarum communi ejusque operationibus dependet, tum utique non *Naturalis*, sed *Supernaturalis* dicenda est *Vis verbi divini*. Quod vero adinet ad terminos *hyperphysici* & *physico-analogi*, quos nonnulli hic ad ambiguitatem tollendam, prioribus illis substituendos voluere, certe fictis ejusmodi vocabulis inusitatis & vagis illi nihil hic proficiunt, nisi ad fixum significatum hæc perducant.

§. XI.

Quamquam verbum DEI in se nunquam non *Vivum est* & *Efficax*, interim tamen, si *Vim* & *Efficaciam suam* re ipsa in hominibus exferere poterit, requiritur necessario *verus* & *legitimus* ejus *Uusus*. Hic autem in eo consistit, ut *pure*, *justo ordine* & *cum adcurata adplicatione* proponatur, nec non ut *debita cum attentione*, *meditatione* atque *animo obsequendi recipiatur*. Sicut enim Medium quodlibet necessario requirit usum convenientem, si effectum intentum producat, ita etiam verbum DEI, quod verum est Salutis Medium ab Ipso institutum, necessario ejusmodi *Usum* requirit. Neque enim *immediata* vel *extraordinaria* operatio divina expectanda est,

est, ubi *Media Ordinaria* eorumque *Usus* locum habent. Ubi vero *justus & legitimus Usus* hujus verbi obtinet, ibi non potest non effectum salutarem producere, sicut ex supra demonstratis & ipsa experientia certo constat. Hic autem jam suboritur Quæstio: *Annon verbum DEi etiam ante & extra Usum vim divinam habeat?* quam quidem a Theologis communiter affirmatam comperimus; Re autem penitus examinata, ab illis forte tantisper discedere licebit. *Extra Usum* videlicet verbum DEi tum est, cum neque *Materialiter* spectatum, oculis usurpatur auribusve infunditur; neque *Formaliter* consideratum menti sistitur. *Priori modo* sumtum verbum, neque *Intra* neque *Extra Usum* habet *Vim divinam* per §. 1. Superstitiosum namque diximus esse ejusmodi quid fingere; Sic enim magicis characteribus, quæ nulas rerum notiones menti ingerunt, *Virtutem Præternaturalem* adfingunt homines profani. *Ast posteriori modo* dictum verbum, *Extra Usum* positum, manifestum est *Σιδηρολογον*. Est enim *Contradictio in adjecto*, ponere verbum *Formaliter* spectatum, h. e. notiones per verbum in mente excitatas existere, & simul easdem notiones in mente excitatas non existere. Itaque, cum neque per *divinam Omnipotentiam* id præstari possit, quod in se *Contradictionem* involvit, concludendum est, verbo DEi *Extra Usum* non tribui posse *ejusmodi Virtutem*. Qui vero hic dissentiant, & verbum DEi etiam *Extra Usum* dicunt *Vi divina* præditum esse, *Actu* videlicet *Primo*, quamvis eam *Actu Secundo* non exserat, nisi in *Ipsa Usu*;

Hi quidem sententiam suam exinde probare conantur; quod Verbum DEI cum *Semine* comparatur, Quod quidem semper pollet *Potentia* in fructus erumpendi, licet eam *Actu Secundo* non demonstret, priusquam in terram idoneam satum fuerit. Hi vero *Similitudinem* inter *Res Comparatas* iusto longius extendunt, & fingunt verbum *Formaliter spectatum*, h. e. notiones verbo divino excitatas, *Extra Usus*, nescio ubi *existere*, quemadmodum Semen non satum alicubi existit; Adeoque non adtendunt hi, hominem quemcunque tum omnino facere *Usus verbi*, cum notiones verbo excitatas, mente sua fovet. Quod vero ad merita causæ adtinet, adsertioni Orthodoxorum communi neutiquam adversamur. Etenim dum ponimus Verbo divino necessario inesse *Virtutem divinam*, prono inde fluit alveo: Verbo divino, in quacunque *Potentia Remota* considerato, semper competere vim divinam in *Potentia* non *Remotiori*, Sed *equaliter Remota*. Quod vero vim & operationem verbi divini in *Ipsa Uso* concernit, observandum, quod quia ea neque *Mechanica* est neque *Mechanice* agit, sed *Moraliter* vel rectius *Supramoraliter*, sequitur, quod neque *Physico* vel quocunque *Palpabili modo* sentiri possit, sicut nonnulli, qui vim verbi divini ex sua experientia negare visi sunt, frustra existimavere; Sed sentitur potius modo, qui indoli *virtutis ejus* convenit: Adeoque interna & *supernaturali intellectus illuminatione*, *Efficaci convictione*, *voluntatis valida flexione* & *commotione ad credenda* & *agenda*; & quidem ita, ut nisi impedimenti supprimatur, effectum intentum revera producat;

ducat; Sicut ea ab Ipso Auctore ejus declaratur A^uth. XVI: 14. II: 41. Hof. II: 14. Joh. VI: 44. Psal. CXIX: 4, 5. seqq. & piorum experientia testatur.

§. XII.

Causa cur verbum DEi, quod semper in se *Vivum est & Efficax*, non tamen semper & in omni casu, æqualiter *Vim suam* exserat & *æquales* producat *effectus*, non proinde quærenda est in ipso verbo, sed in hominibus qui illud usurpant, ipsoque ejus usurpationis modo. Sicut enim *Effectus* verbi divini *salutares* dependent ex *Usurpatione* ejus *iusta & legitima*, ita contra *Defectus* eorum ex *neglectu* vel *perversa* ejus *adhibitione*. Ubi enim illud vel prorsus negligitur, vel perversè adhibetur, adest *Efficax Impedimentum* eidem obstitens, adeoque frustra tum expectatur effectus salutaris. *Impedimenta* vero *hujusmodi*, vel ex culpa *Proponentium* verbum DEi, vel *Eorum* qui illud recipere debent, existere possunt. *Illorum* quidem, quatenus vel *de doctrina* vel *de sollicitudine* in proponendo verbo non rite observant, vel vita & exemplo suo necessitatem ejus dubiam reddunt, adeoque *vim ejus*, quantum ad ipsos, reprimunt, vel saltem retardant, Jer. XXIII: 22. II Pet. II. *Horum* autem, quatenus *Ipsi* causas vel neglectus, vel perversæ usurpationis & adplicationis verbi in se continent. *Hæ autem Quæ & Quales* sint, ab Ipso Salvatore in *Parabola* Matth. XIII: 3. seqq. coll. cum. Luc. VIII: 5. seqq. optime explicantur.

§. XIII.

§. XIII.

Non quidem desunt Theologi, qui verbum DEI *Instrumentum* potius quam *Medium salutis* dicendum volunt, Illis tamen eo minus assentiri convenit, quod periculum sit, ne *Vis & Efficacia* ipsi *competens*, sic vel dubia reddatur, vel occulte tollatur. Quod si vero *terminus iste* adhibeatur, necessum omnino est, ut ad evitandam ambiguitatem & periculum, distincte ostendatur, *Instrumentum* non *separatum a Causa Principali*, aut *mortuum*, sed cum ea *unitum*, indeque *Vivum & in se Efficax* tum intelligi.

Hic ergo jam subsistere coacti, finem opellæ nostræ imponimus, simul cum S. Davide ex imo pectore suspirantes: הורגני יהוה דרך חקך ואצרכה עקב: הובנני ואצרה תורתך ואשמרנה בכל לב: הדריכני בנתיב מצותיך כי בו חפצתי: Psal. CXIX: 33, 34, 35.

S. D. G.

